

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

31 січня – 1 лютого 2020 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Гляшко Олександр Олександрович – директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін, к.ю.н.;

Виноградова Вікторія Євгенівна – завідувач кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, к.п.н., доцент;

Максименко Сергій Дмитрович – директор Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, доктор психол. наук, професор, академік-секретар Відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України;

Біла Ірина Миколаївна – професор кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., професор;

Костюченко Олена Вікторівна – професор кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., доцент;

Романюк Людмила Василівна – професор кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, д.п.н., професор;

Юрченко Віктор Іванович – доцент кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, к.п.н., доцент.

Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості

П 86 **в сучасних умовах:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 31 січня – 1 лютого 2020 р. – К.: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-992-013-3

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського 31 січня – 1 лютого 2020 р.

УДК 316.61:[159.9+37.01](063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Акімкін О. М.

М. К. Крижановський – засновник
приватної чоловічої гімназії у Єлисаветграді 9

Козловський Ю. М., Козловська І. М., Білик О. С.

Академік Семен Устимович Гончаренко:
«Не закінчиться пісня ні на мить» 12

Кругленко Л. В.

Передумови актуалізації ідеї полікультурності
у вітчизняному освітньому просторі..... 16

Нехаєнко С. І.

Методика розвитку професійної компетентності
у майбутніх організаторів морально-психологічного забезпечення
на етапі оперативно-тактичної підготовки 19

Пасічник Л. В.

Українська мова у закладах вищої освіти у період
«боротьби за владу» серед партійної верхівки КПРС (1953 р.) 24

Рубінська Б. І.

Про суперечності на чотирьох рівнях
структури методологічного знання 27

Туркот Т. І., Гайчев П. В.

Ідеї превентивного виховання дітей дошкільного та молодшого
шкільного віку в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського 31

Цюприк А. Я.

Оптимізація професійної освіти у вищій школі 35

Шульжнко Л. О.

Проблеми вивчення особливостей невротичних розладів..... 37

НАПРЯМ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Бондаренко Л. І., Білянська М. М.

Психолого-педагогічні вимоги до підготовки
та проведення лекцій у вищій школі..... 40

НАПРЯМ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ

Бондаренко Л. І.,

*магістрантка кафедри екології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова*

Білянська М. М.,

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психолого-педагогічних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

В умовах реформування вищої освіти постає проблема урізноманітнення академічної лекції, основне призначення якої – інформування. Безумовно, лекційні заняття займають важливе місце в освітньому процесі, проте, як свідчить аналіз навчальних планів, упродовж останніх років спостерігається тенденція до суттєвого зменшення їх кількості.

Лекція – це вид навчальної діяльності, який здійснюється у межах традиційних форм навчання. А. Алексюк схиляється до думки, що лекція водночас є і формою організації навчання і методом навчання [1]. «Український педагогічний словник» трактує лекцію як «систематичний, послідовний виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмета, методів науки» [2, с. 189].

Закономірно, що від викладача закладу вищої освіти вимагають творчого, нешаблонного підходу до їх підготовки і проведення. Сучасна лекція повинна бути не лише інформативною, але й формувати інтерес і прагнення студентів до учіння, максимально наближувати освітній процес до умов професійної діяльності, допомагати обміну знаннями і досвідом, розвивати і виховувати, нести емоційне забарвлення. Для цього використовують різноманітні прийоми і способи активізації пізнавальної діяльності студентів [3].

Підготовка лекції – складний процес. Ще В. Сухомлинський зауважував, що до хорошого уроку вчитель готується все життя. Зважаючи на це, викладачеві ЗВО у ході підготовки до лекції з будь-

якого питання, теми, розділу, предмета слід детально опрацювати психолого-педагогічні аспекти [4], що систематизовано і відображено в таблиці 1.

Таблиця 1

Психолого-педагогічні аспекти підготовки і проведення лекцій у вищій школі

№ п/п	Аспект	Характеристика	Психолого-педагогічний вплив
1.	Зовнішність викладача	Одяг, взуття, зачіска, біжутерія тощо	Зовнішній вигляд викладача є важливим аспектом впливу, адже може привертати на себе увагу й, відповідно, відволікати від лекційного матеріалу. Психологи стверджують: якщо ви не запам'ятали, як був одягнений лектор, це означає, що він був одягнений правильно
2.	Концентрація уваги студентів на сприйнятті ма-теріалу, налаштування на роботу	Нетрадиційний початок лекції (актуалізація опорних знань, цікаві питання, відеоінформація тощо)	Нетрадиційний початок лекції викликає інтерес в аудиторії до теми лекції, а також налаштовує на потрібний лад, робочу атмосферу
3.	Чітке формулювання теми і мети	Визначення професійної спрямованості навчального матеріалу, мотивація, повідомлення плану лекції і переліку джерел інформації	Дозволяє сконцентрувати увагу студентів, підготуватися до сприймання матеріалу лекції, структурувати його і розуміти очікувані результати
4.	Логічна структура	Складний план лекції (пункти, підпункти), логічна послідовність	Дозволяє чітко структурувати зміст матеріалу, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, систематизувати матеріал
5.	Унаочнення матеріалу	Наявність малюнків, таблиць, схем, ключових слів	Наочність впливає на зорову й асоціативну пам'ять, поліпшує сприйняття і запам'ятовування
6.	Педагогічна майстерність викладача	Зрозуміле, доступне і лаконічне висловлювання своїх думок	Полегшує сприйняття матеріалу лекції, дозволяє уважно слухати доповідача впродовж всієї лекції

Продовження таблиці 1

7.	Мовна культура викладача	Викладач повинен говорити так, щоб його не можна було не слухати	Мовна культура виконує одразу декілька функцій, зокрема виховну, спонукальну та впливає на сприйняття.
8.	Експресивність мовлення викладача	Використання афоризмів, цитат, висловів відомих людей	Викликає в студентів позитивні емоції, сприяє підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу
9.	Темп і ритм мовлення	Залежить від віку студентів, від змісту навчального матеріалу, педагогічних завдань	Дозволяє студентам відчувати себе комфортно впродовж усієї лекції
10.	Діалог зі студентами	Мотивація, проблемні запитання і ситуації	Мотивують до вивчення матеріалу, зацікавлюють, сприяють кращому запам'ятовуванню почутого
11.	Складання конспекту	Продуманий заздалегідь, проаналізований і систематизований	Сприяє роботі усіх видів пам'яті, узагальненню й систематизації матеріалу, поєднанню роботи думки і руки, зосередженню на головному, відокремленню другорядного від головного

Отже, проаналізувавши психолого-педагогічні аспекти підготовки і проведення лекцій у вищій школі можна зробити висновок, що кожен з них потребує уваги, оскільки всі вони взаємопов'язані та впливають один на одного.

Безумовно, викладачеві, готуючись до лекції, потрібно пам'ятати, що зміна змісту та форми її проведення сприятиме кращому сприйняттю та запам'ятовуванню матеріалу. Крім того, такі зміни сприятимуть постійній зацікавленості студентів у вивченні дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія [підруч. для студ., аспірантів та молодих викл. вузів]. Київ: Либідь, 1998. С. 456–458.

2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 375 с.

3. Кочубей А. Лекційні методи навчання в системі фахової підготовки студентів технічного ВНЗ. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 1. С. 94–97.

4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи [навч. посіб.]. Вид. 2-ге, стер. К. : Знання, 2011. 486 с.